Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl ES tręšiamųjų produktų skaitmeninio ženklinimo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/1009“

(COM(2023) 98 final – 2023/0049 (COD))

(2023/C 293/16)

Pranešėjas **John COMER**

Prašymas pateikti nuomonę	Europos Parlamentas, 2023 3 13
	Taryba, 2023 3 6
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 ir 304 straipsniai
Atsakingas skyrius	Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius
Priimta skyriuje	2023 6 1
Balsavimo rezultatai	38 / 0 / 2
(už/prieš/susilaikė)	
Priimta plenarinėje sesijoje	2023 6 14
Plenarinė sesija Nr.	579
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	209 / 0 / 4

1. **Išvados ir rekomendacijos**

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (EESRK) dokumento esmė

1.1. Savanoriškas skaitmeninis tręšiamųjų produktų ženklinimas yra labai teigiamas pokytis ir reikėtų dėti visas pastangas skatinti ekonominės veiklos vykdytojus pereiti prie skaitmeninio ženklinimo.

1.2. Reikia atidžiai stebėti skaitmeninės atskirties riziką. Dėl skaitmeninimo kai kurios pažeidžiamos grupės gali patirti dar didesnę atskirtį, nepaisant nuostatos, kad prireikus informacija turi būti pateikta alternatyviomis priemonėmis. Būtų patartina nustatyti pateikimo terminą ir aiškiau nurodyti, kas užtikrins šios alternatyvos veiksmingumą.

1.3. Skaitmeninį ženklinimą pasirenkantys ekonominės veiklos vykdytojai turėtų imtis konkrečių Komisijos siūlomus veiksmus papildančių priemonių, kad rekomenduotų galutiniams naudotojams susipažinti su informacija skaitmeninėje etiketėje ir skatintų juos tai daryti.

1.4. Kai kuriems galutiniams naudotojams susirūpinimą kelia tai, kad skaitmeninio ženklinimo svetainėse yra pernelyg sekama. Reikia tinkamai užtikrinti, kad nebus nereikalingo sekimo.

1.5. EESRK palankiai vertina šį pasiūlymą ir jam pritaria, nes jame daug dėmesio skiriama efektyvesniam tręšiamųjų produktų naudojimui, sąnaudų mažinimui ir žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimo skatinimui.

1.6. Fizinėje etiketėje ir skaitmeninėje etiketėje reikėtų atkreipti dėmesį į rekomendaciją prieš naudojant tręšiamuosius produktus paimti dirvožemio ėminius. Toks veiksmas būtų naudingas aplinkai ir leistų sutaupyti lėšų.

1.7. Siekiant informacijos aiškumo, pasiūlyme turėtų būti nurodyta, koks turi būti fizinių etikečių dizainas ir formatas, įskaitant minimalų šrifto dydį.

1.8. EESRK rekomenduoja tais atvejais, kai ekonominės veiklos vykdytojai nusprendžia naudoti skaitmeninį ženklinimą, 1 000 kg ar didesnėse tręšiamųjų produktų pakuotėse naudoti tik skaitmenines etiketes. Mažesnės nei 1 000 kg tręšiamųjų produktų pakuotės visada turėtų būti ženklinamos fizine etikete, net jei ekonominės veiklos vykdytojai nusprendžia naudoti skaitmeninę etiketę.

2. **Nuomonės aplinkybės**

2.1. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/1009 ([1]) nustatyti daug išsamesni ženklinimo reikalavimai nei Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 2003/2003 ([2]). Naujajame reglamente atspindėti nauji socialiniai poreikiai ir susirūpinimą keliantys klausimai, be to, naujomis taisyklėmis ES rinka iš esmės atverta naujoviškiems ir nežinomiems produktams, todėl būtina galutiniams naudotojams pateikti išsamesnes instrukcijas.

2.2. Informacija perkrautas etiketes sunku perskaityti. Jeigu pateikta per daug informacijos, gali būti sunku nustatyti galutiniam naudotojui reikalingą esminę informaciją.

2.3. Ekonominės veiklos vykdytojams sunku tvarkyti tokias etiketes, taip pat gali prireikti informaciją dažnai atnaujinti, o tai padidina ženklinimo išlaidas.

2.4. Siūlomas Reglamento (ES) 2019/1009 pakeitimas grindžiamas tais pačiais bendraisiais dabartinio Reglamento (ES) 2019/1009 tikslais – užtikrinti aukšto lygio žmonių sveikatos bei aplinkos apsaugą ir gerą vidaus rinkos veikimą.

2.5. Komisija nustatė dvi konkrečias problemas, kurias bandoma spręsti šiuo pasiūlymu:

— padaryti fizines etiketes aiškesnes ir

— sudaryti palankesnes sąlygas ekonominės veiklos vykdytojams jas tvarkyti.

2.6. Pagal Reglamento (ES) 2019/1009 6 straipsnio 7 dalį visa III priede reikalaujama informacija turi būti pateikiama fizinėje etiketėje.

2.7. Šiuo pasiūlymu nustatomas savanoriškas ES tręšiamųjų produktų etikečių skaitmeninimas. Gamintojai, importuotojai ar platintojai gali nuspręsti, ar naudoti ES tręšiamųjų produktų skaitmenines etiketes.

2.8. Skaitmeninį ženklinimą pasirinkę ekonominės veiklos vykdytojai į skaitmeninę etiketę gali įtraukti visus III priede nurodytus ženklinimo elementus, kai tręšiamuosius produktus tiekia kitiems ekonominės veiklos vykdytojams, kurie nėra galutiniai naudotojai. Nesupakuoti arba didesnėse kaip 1 000 kg pakuotėse tręšiamieji produktai gali būti tiekiami tik su skaitmenine etikete visiems subjektams, įskaitant galutinius naudotojus.

2.9. Ekonominės veiklos vykdytojai, naudojantys skaitmeninę etiketę, tiekdami tręšiamuosius produktus galutiniams naudotojams 1 000 kg ar mažesnėse pakuotėse, be skaitmeninės etiketės turės naudoti ir fizinę etiketę.

2.10. Fizinėje etiketėje turi būti pateikta visa informacija, susijusi su žmonių sveikatos ir aplinkos apsauga, taip pat svarbiausia informacija apie agronominį veiksmingumą ir produkto sudėtį, arba kita informacija, kurios reikia po įsigijimo, pavyzdžiui, informacija apie saugų laikymą ir šalinimą.

2.11. Pasiūlyme nustatomos bendrosios etikečių skaitmeninimo taisyklės nedarant skirtumo tarp profesionalių ir neprofesionalių galutinių naudotojų. Visų pirma ekonominės veiklos vykdytojai turės užtikrinti, kad prieiga prie skaitmeninės etiketės būtų nemokama ir lengvai prieinama visoje ES penkerius metus po gaminio pateikimo rinkai. Fizinėje etiketėje turi būti nurodomas duomenų saitas (pvz., QR kodas arba URL), kad skaitmeninė etiketė būtų lengvai prieinama, nereikalaujant įdiegti specialią ar vienkartinę programėlę. Skaitmeninės etiketės interneto svetainėje turi būti pateikta III priede reikalaujama informacija, atskirta nuo kitos informacijos apie rinkodarą ar kitus specialius pasiūlymus. Skaitmeninės etiketės interneto svetainėje neturi būti nereikalingo sekimo.

2.12. Skaitmeninėse etiketėse pateikiama informacija prireikus taip pat turi būti pateikiama alternatyviomis priemonėmis, kad būtų lengviau patenkinti pažeidžiamų naudotojų, nemokančių arba nenorinčių naudoti skaitmenines etiketes, poreikius.

([1]) 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1009, kuriuo nustatomos ES tręšiamųjų produktų tiekimo rinkai taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 1069/2009 ir (EB) Nr. 1107/2009 bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 (OL L 170, 2019 6 25, p. 1).

([2]) 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 dėl trąšų (OL L 304, 2003 11 21, p. 1).

2.13. Jei dėl kokios nors priežasties skaitmeninė etiketė laikinai tampa neprieinama, informacija be būtinybės pateikti prašymą turi būti pateikta alternatyviomis priemonėmis.

2.14. Pasiūlymu Komisijai suteikiami įgaliojimai toliau tikslinti III priedą, atsižvelgiant į pokyčius visuomenėje nustatant, kurie ženklinimo elementai 1 000 kg ar mažesnėse pakuotėse galutiniams vartotojams galėtų būti pateikiami skaitmeniniu būdu.

2.15. Komisija teigia, kad pasiūlymas dera su platesne ES politika dėl Europos žaliojo kurso, kuriuo siekiama spręsti dvejopus žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos uždavinius.

2.16. Pasiūlymu siekiama padidinti tręšiamųjų produktų naudojimo efektyvumą, sumažinti ženklinimo išlaidas ir spartinti žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimą, kartu užtikrinant suderinamumą su platesne ES tvarios ir pažangios ateities politika.

3. **Bendrosios pastabos**

3.1. EESRK palankiai vertina šį pasiūlymą nustatyti skaitmeninį tręšiamųjų produktų ženklinimą. Juo prisidedama prie bendros tendencijos plėsti informacijos apie gaminį ir gaminių etikečių skaitmeninimą.

3.2. Tiekiant tręšiamuosius produktus, atitinkančius ES sveikatos, saugos ir aplinkosaugos standartus (su CE ženklu), bus leidžiama pateikti informaciją skaitmeninėje etiketėje.

3.3. Informacijos perteklius etiketės yra didelė problema. Esminę informaciją dažnai sunku rasti, todėl galutiniai naudotojai kartais linkę ignoruoti etiketes, kuriose pateikiama per daug duomenų. Pagal šiuo metu galiojančio reglamento III priedo reikalavimus į fizinę etiketę akivaizdžiai bandoma įtraukti per daug informacijos. Galimybė naudoti skaitmenines etiketes yra labai perspektyvus žingsnis. Naudojant skaitmeninį ženklinimą, fizinėje etiketėje galima pateikti iš tiesų esminę informaciją ir nuorodą į skaitmeninę etiketę.

3.4. Pasiūlymu Komisijai suteikiami įgaliojimai toliau tikslinti III priedą, nustatant, kurie ženklinimo elementai gali būti pateikiami skaitmeniniu būdu. Šis įgaliojimas suteikia Komisijai galimybę perkelti esamus duomenis iš fizinės į skaitmeninę etiketę.

3.5. Skaitmeninėje etiketėje turi būti pateikta informacija, kuria remiantis galima nustatyti produkto gamintoją ir su juo susisiekti, CE ženklas, atitinkamos nuorodos į notifikuotąją įstaigą.

3.6. Pasiūlyme nėra nuostatų, reglamentuojančių fizinės etiketės dydį ir formatą.

3.7. Veiksmingesnis tręšiamųjų produktų naudojimas yra svarbus elementas strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“, kurioje nustatytas tikslas iki 2030 m. 50 % sumažinti prarandamų maisto medžiagų kiekį ir 20 % sumažinti trąšų naudojimą. Komisija teigia, kad šiuo pasiūlymu remiama tendencija didinti tręšiamųjų produktų naudojimo efektyvumą. Dirvožemio tyrimas nėra privalomas, kad jį reikėtų įtraukti į fizinę etiketę. Šis tyrimas paskatintų efektyviau naudoti tręšiamuosius produktus.

3.8. Kai ekonominės veiklos vykdytojai patvirtina skaitmeninę etiketę, galutiniam naudotojui turėtų būti pateikta papildoma griežta rekomendacija perskaityti informaciją skaitmeninėje etiketėje, kad privaloma informacija apie gaminį būtų kuo naudingesnė.

3.9. Ekonominės veiklos vykdytojams etikečių skaitmeninimas yra savanoriškas. Tačiau siekiant platesnio skaitmeninių etikečių naudojimo, pirmenybė turėtų būti teikiama ekonominės veiklos vykdytojų skatinimui pereiti prie skaitmeninio ženklinimo.

3.10. Poreikis efektyviau naudoti tręšiamuosius produktus pabrėžiamas 2022 m. ES komunikate dėl trąšų ([3]). Skaitmeninių priemonių naudojimas yra vienas svarbiausių šio proceso veiksnių.

3.11. Skaitmeninis ženklinimas turėtų sudaryti sąlygas geriau informuoti apie trąšų savybes ir veiksmingiausią jų naudojimą, o tai bus naudinga aplinkai ir padės sutaupyti pinigų galutiniams naudotojams.

3.12. EESRK palankiai vertina tai, kad ES lygmeniu nustatomos skaitmeninio ženklinimo naudojimo sąlygos, nes taip sudaromos vienodos sąlygos ir gerinamas vidaus rinkos veikimas, kartu užtikrinamas aukštas apsaugos lygis, kaip reikalaujama Reglamente (ES) 2019/1009. Be to, bet kokie skaitmeninio ženklinimo pakeitimai gali būti daromi tik ES lygmeniu.

([3]) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Trąšų pakankamumo ir įperkamumo užtikrinimas pasaulyje““ (COM(2022) 590 *final*) (OL C 184, 2023 5 25, p. 109).

3.13. Pasiūlyme nurodoma, kad didesnės nei 1 000 kg pakuotės turėtų būti laikomos nesupakuotais produktais. Būtų buvę geriau 1 000 kg pakuotes laikyti nesupakuotais produktais ir reikalauti mažesnėse nei 1 000 kg pakuotėse be skaitmeninės etiketės pateikti ir fizinę etiketę.

3.14. Reikia išsamesnių paaiškinimų dėl pažeidžiamų naudotojų skaitmeninės atskirties rizikos. Komisijos pasiūlyme teigiama, kad paprašius informacija turi būti pateikta skaitmeninei etiketei alternatyviomis priemonėmis. Tačiau nenumatyti jokie terminai, kaip greitai tokia alternatyvi priemonė turėtų būti pateikta pažeidžiamiems galutiniams naudotojams.

3.15. EESRK pabrėžia būtinybę užtikrinti, kad skaitmeninių etikečių interneto svetainėse nebūtų naudojamos nereikalingos sekimo sistemos.

Briuselis, 2023 m. birželio 14 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkas
Oliver RÖPKE